

Familieplejerundersøgelse

**Spørgeskemaundersøgelse af familieplejernes
økonomiske vilkår**

December 2013

Udarbejdet af SOCIALPÆDAGOGERNES LANDSFORBUND
ved Rikke Larsen og Vagn Michelsen

Indledning

SOCIALPÆDAGOGERNE følger løbende udviklingen i familieplejernes økonomiske vilkår. Deres lønforhold, det vil sige antallet af vederlag samt ydelserne til de udgifter, der er under plejeanbringelsen.

Det gør vi i SOCIALPÆDAGOGERNE for at undersøge, om der er sket nedsættelser i vederlag og om tilskud til engangsudgifter og løbende udgifter er blevet taget væk med henvisning til, at de skal dækkes af beløbet til kost og logi.

I sammenligning med undersøgelsen fra 2011 er der sket færre nedsættelser af vederlag og i forhold til de tilskud, der ydes løbende eller som engangsbetalt, er der i langt størstedelen af anbringelserne ikke sket nogen ændringer inden for de seneste to år.

Det ser således ikke helt så galt ud, som det kunne frygtes. Tilbage står imidlertid, at vederlagsmodellen er et helt urimeligt aflønningssystem, hvor familieplejerne sættes ned i løn, når de lykkes med opgaven at bringe plejebarnet i trivsel og udvikling. Et system, hvor plejefamilierne af deres egen løn, eller tilskuddet til kost og logi, selv skal betale plejebarnets foreningskontingenter og udstyr til friluftsliv, når den anbringende kommune egenmægtigt fjerner tilskuddene. Et system, hvor beløbet til kost og logi er helt ude af trit med leveomkostningerne i dag. Set på den baggrund kalder undersøgelsesresultaterne mest af alt på en gennemgribende ændring af hele systemet.

I SOCIALPÆDAGOGERNE mener vi, at familieplejerne, som andre lønmodtagere, skal lønnes med en grundløn, ligesom de skal lønnes efter funktion og kvalifikationer. De stiller deres hjem og arbejdskraft til rådighed døgnet rundt alle året dage, hvorfor de naturligvis skal have et rådighedsbeløb. De ekstraudgifter, der er forbundet med at have et plejebarn, skal dækkes fuldt ud. Taksterne, som de er i dag, er ikke fulgt med udviklingen i leveomkostningerne.

Pernille Christoffersen
Forbunds næstformand

Hovedresultater

Undersøgelsen viser,

- at der i 74 % af familieplejeanbringelserne ikke er sket ændringer i vederlaget over de seneste to år
- at for de 26 % af anbringelserne, hvor der er sket en ændring i vederlaget, er det oftest en nedsættelse.

I 75 % af de anbringelser, hvor der er sket en ændring, er det en nedsættelse, mens det omvendte gør sig gældende for 25 % af anbringelserne. Den hyppigste begrundelse for at nedsætte plejevederlaget er, at plejebarnet er blevet mindre plejkrævende. 22 % har ikke fået en begrundelse for nedsættelsen af vederlaget.

I forhold til omkostningsdelen, det vil sige de udgifter – udover kost og logi – der er forbundet med at have et plejebarn og hvortil der ydes tilskud løbende eller som et engangsbeløb, er der i langt størstedelen af anbringelserne (83 %) ikke sket nogen ændringer inden for de seneste to år.

I de 17 % af anbringelserne, hvor der er sket ændringer, har plejefamilierne i de fleste tilfælde oplevet, at udgifter, de før fik dækket som en engangsudgift, løbende udgift eller tillægsydelse, nu skal dækkes af beløbet til kost, logi og daglige fornødenheder. Det gælder alle udgiftsposter, men især foreningskontingenter og udstyr til friluftsliv skal nu i højere grad dækkes af beløbet til kost og logi.

Om undersøgelsen

Hvis et barn eller ung er anbragt i familiepleje af kommunen, udbetaler kommunen et plejevederlag til familien samt et beløb til kost, logi og daglige fornødenheder. Nogle udgifter dækkes som en engangsudgift, løbende udgift eller tillægsydelse.

Denne undersøgelse har til formål at afdække de økonomiske forhold for familieplejerne og eventuelle ændringer i familieplejernes økonomiske vilkår over de seneste to år.

En lignende undersøgelse blev gennemført i 2011. Resultaterne vil, i det omfang det er muligt, sammenlignes med den tidligere undersøgelse.

Resultaterne af undersøgelsen fra 2011 baserede sig på den nyeste anbringelse i plejefamilien, i de tilfælde, hvor familieplejeren varetog flere anbringelsesopgaver. Denne undersøgelses resultater baseres på alle familieplejers plejebørn. Eksempelvis har familieplejere med to anbragte børn, besvaret de samme spørgsmål omhandlende vederlag og omkostninger to gange – en for hvert barn. På denne måde gives der et bredere billede af de økonomiske vilkår. Da det ikke forventes, at der er systematiske forskelle på familieplejernes nyeste anbringelsesopgaver og de øvrige anbringelser vurderes resultaterne fra 2011 og 2013 sammenlignelige.

Familieplejerne

Familieplejerne er i undersøgelsen blevet spurgt om, hvorvidt de på nuværende tidspunkt er familieplejer for et anbragt barn. Af undersøgelsens 834 respondenter svarede 766, at de er familieplejere for et anbragt barn. Undersøgelsens resultater baserer sig på disse 766 respondenter.

Familieplejerne er blevet bedt om at angive deres ugentlige arbejdstid udover deres erhverv som familieplejer. 642 familieplejere arbejder ikke udover deres erhverv som familieplejer.

Af de familieplejere, som arbejder udover deres erhverv som familieplejer, arbejder 26 fuld tid. 91 familieplejere arbejder ved siden af erhvervet som familieplejer, men færre timer end fuld tid. Disse 91 familieplejere har en gennemsnitlig ugentlig arbejdstid på 21 timer.

Herudover har familieplejerne angivet, hvorvidt en anden person i husstanden også har en kontrakt med kommunen om en anbringelsesopgave. 232 af respondenterne svarer, at en anden person i husstanden også arbejder som familieplejer, mens 533 svarer, at der ikke er andre i husstanden, der arbejder som familieplejer.

De 232 respondenter, som lever sammen med en anden familieplejer, har angivet, hvor mange timer deres samlever arbejder ved siden af erhvervet som familieplejer. 138 personer arbejder ikke ved siden af, 42 personer arbejder fuld tid og 50 personer arbejder et sted imellem ingen og 37 timer. Denne gruppe arbejder gennemsnitligt 22 timer ugentligt.

Familieplejerne er også blevet spurgt om, hvor mange børn, de har anbragt hos sig. 357 af familieplejerne har et barn anbragt, 311 har to anbragt, 76 har tre anbragt og 22 har fire anbragte børn.

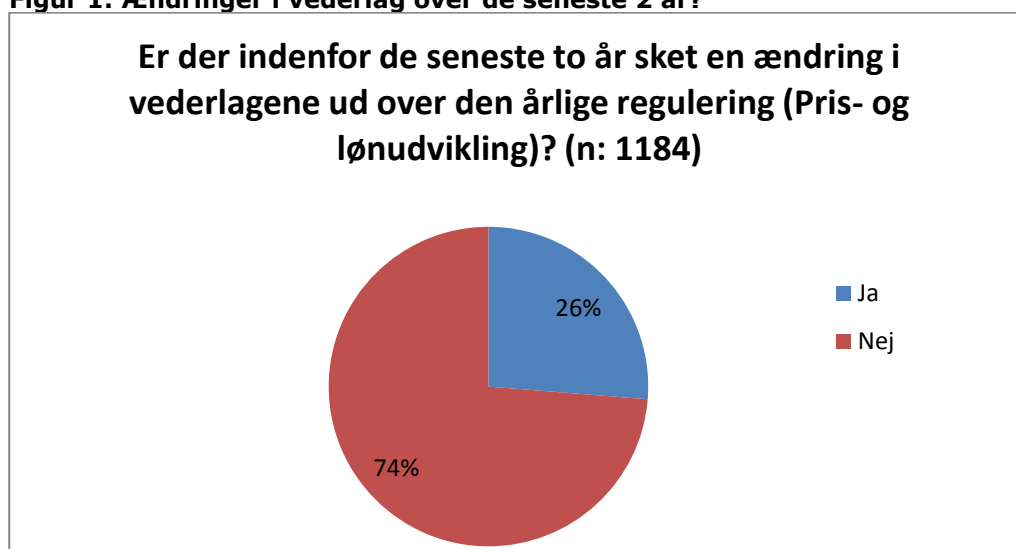
Da familieplejerne får udbetalt vederlag, omkostningsbeløb og tillægsydelse per anbragte barn, er familieplejerne blevet stillet spørgsmål angående vederlag og omkostninger for hvert anbragt barn. De 766 respondenter repræsenterer således 1.295 anbringelser. Da respondenterne har haft mulighed for ikke at besvare alle spørgsmålene i spørgeskemaet, er nogle af besvarelserne mangelfulde, hvorfor 111 anbringelser ikke indgår i opgørelsen. De følgende afsnit baserer sig således på besvarelser for de 1.184 anbringelser.

Vederlag

Indledningsvist er familieplejerne blevet spurgt, om de indenfor de seneste to år har oplevet en ændring i vederlagene udover den årlige pris- og lønregulering. Hertil svares der for 74 % af anbringelserne, at man ikke har oplevet ændringer i vederlagene, mens der i 26 % af tilfældene er sket ændringer. Således kan det ses af figur 1, at størstedelen af familieplejerne ikke har oplevet ændringer i vederlagene indenfor de seneste to år.

Sammenlignes ændringerne i plejevederlag med undersøgelsen fra 2011 er billedet identisk. I 2011 havde 74 % ikke oplevet en ændring i vederlag.

Figur 1: Ændringer i vederlag over de seneste 2 år?

Familieplejerne for de 26 % af anbringelserne, hvor der er sket en ændring i vederlag indenfor de seneste to år, har fået stillet uddybende spørgsmål om ændringerne af vederlag. Der tegner sig et tydeligt billede af, at ændringer i vederlag oftest er nedsættelser. I 75 % af de anbringelser, hvor der er en ændring, er der inden for de seneste to år sket en nedsættelse i vederlag, mens det omvendte gør sig gældende for 25 % af anbringelserne. Figur 2 viser ændringen i vederlag.

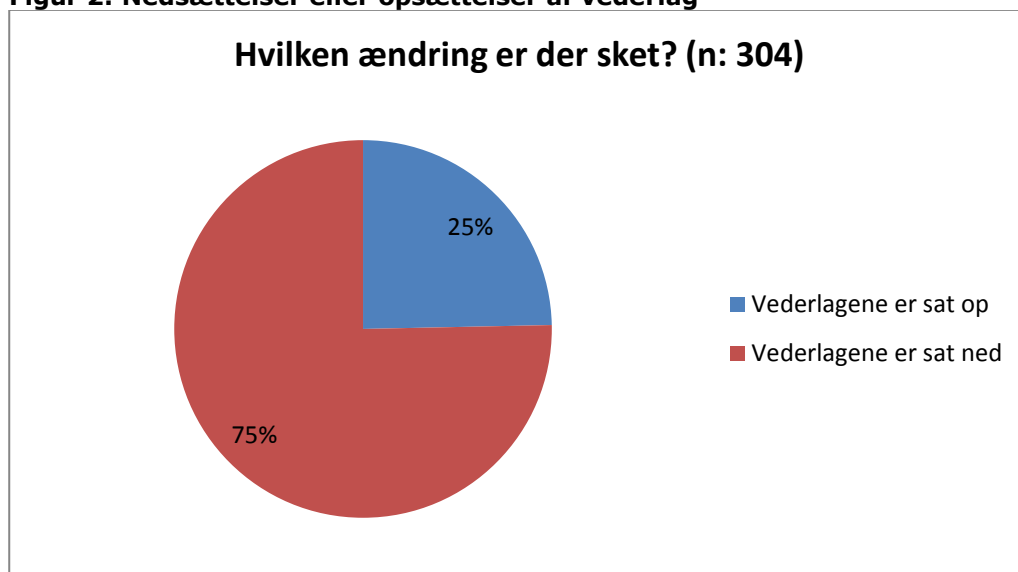
Sammenlignes dette resultat med undersøgelsen fra 2011 ses en bevægelse mod, at der i færre anbringelser sker nedsættelser af vederlag. I 2011 fik 82 % nedsat deres vederlag, mens 18 % fik sat vederlagene op. Forskellen er dog ikke signifikant.

Ændringerne i vederlag varierer i form af en nedsættelse eller en forøgelse af vederlag.

Familieplejerne for 215 ud af de 229 anbringelser, hvor der er sket en nedsættelse, har svaret på, hvor mange vederlag, de er blevet nedsat. 46 % af de anbringelser, hvor vederlagene er blevet reduceret, er der sket en reduktion på et vederlag, i 40 % er der sket en reduktion på to vederlag, i 10 % er der sket en reduktion på tre vederlag og i 4 % af anbringelserne er der sket en nedsættelse på mere end tre vederlag. I de anbringelser, hvor vederlagene er nedsat,

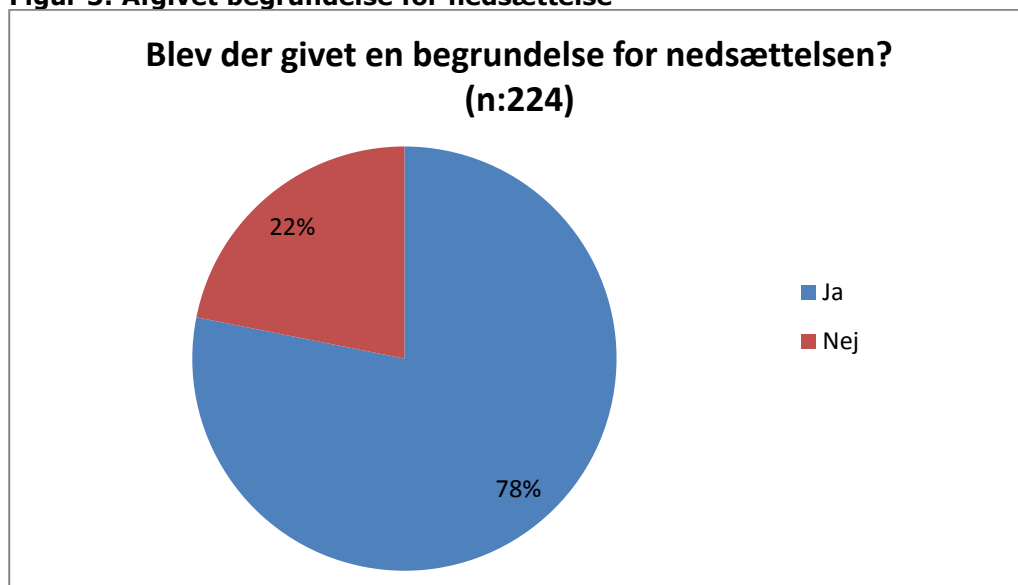
modtog familieplejeren i gennemsnit syv vederlag før nedsættelsen. Den gennemsnitlige nedsættelse er 1,8 vederlag. Samme gennemsnitsnedsættelse gjorde sig gældende i 2011. Familieplejerne for 67 ud af 75 anbringelser, hvor vederlagene er blevet sat op, har informeret om, hvor meget de er blevet sat op. I 72 % af anbringelserne er familieplejerne blevet sat et vederlag op, i 20 % er de sat to vederlag op og i 8 % er de sat tre vederlag op. Ingen er sat flere end tre vederlag op. Det gennemsnitlige antal vederlag var før opsættelsen 5,5 vederlag, mens den gennemsnitlige stigning i vederlagene er 1,3 vederlag. Opsættelser af vederlag fordeles stort set identisk i resultaterne fra 2011.

Figur 2: Nedsættelser eller opsættelser af vederlag

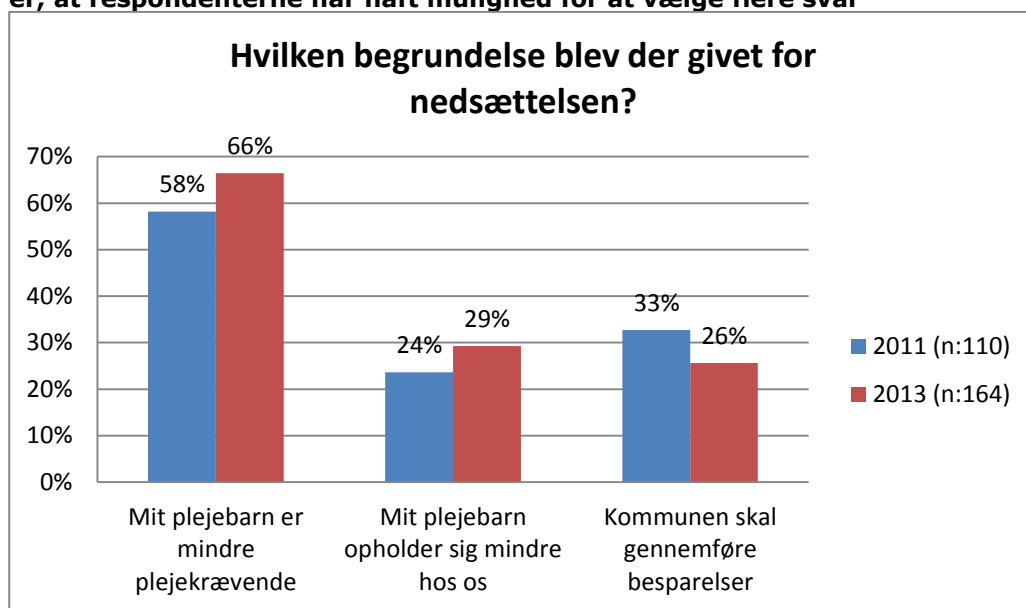
Som det fremgår af figur 3, er der i 78 % af nedsættelserne afgivet en begrundelse. Sammenlignet med 2011 er der en tendens til, at færre får en begrundelse for nedsættelser, men der er ingen signifikant forskel.

Figur 3: Afgivet begrundelse for nedsættelse

Den hyppigste begrundelse for at nedsætte plejevederlag er, som det fremgår af figur 4, at plegebarnet er mindre plejekrævende. 66 % af nedsættelserne har været begrundet heri. At plegebarnet opholder sig mindre hos familieplejeren, og at kommunen skal gennemføre besparelser, blev angivet som begrundelse for henholdsvis 29 % og 26 % af nedsættelserne. I sammenligning med undersøgelsen fra 2011 ser der ud til at være en svag tendens til, at begrundelser med udgangspunkt i kommunens behov for at spare bliver brugt i mindre grad i 2013. Forskellen er dog ikke signifikant.

Figur 4: begrundelse for nedsættelse af vederlag. Grunden til, at andelen ikke summer 100 er, at respondenterne har haft mulighed for at vælge flere svar

Omkostningsdelen

Som familieplejer modtager man et beløb til dækning af kost, logi og daglige fornødenheder. Andre udgifter kan dækkes som tilskud til engangsudgifter, tilskud til løbende udgift eller tillægsydelse (herefter betegnet som tilskud til engangsudgifter).

Familieplejerne er i undersøgelsen blevet spurgt om, hvordan en række udgifter finansieres. Familieplejerne har, som ved spørgsmålene om vederlag, svaret for hvert anbragt barn. På nogle udgiftsposter ser der ud til at være stor lighed i finansieringen på tværs af respondenterne. Dette gør sig blandt andet gældende for posten 'frisør' som i 100 % af anbringelserne finansieres via beløbet til kost, logi og daglige fornødenheder. Også 2. foreningskontingent, udstyr til sport og friluftsliv (1. og 2. fritidsaktivitet), legetøj og forlystelser dækkes oftest af beløbet til kost, logi og daglige fornødenheder. Brillor og kontaktlinser dækkes i de fleste anbringelser som tilskud til engangsudgift.

Andre ydelser dækkes mere forskelligt i anbringelserne. Transport dækkes f.eks. i 50 % af anbringelserne af beløbet til kost, logi og daglige fornødenheder og 50 % af tilfældene som tilskud til engangsudgift. Også cykler, udgifter til særlig behandling og særlige udgifter til medicin varierer over anbringelser. Disse udgifter dækkes oftest som tilskud til engangsudgift men ikke sjældent af beløbet til kost, logi og daglige fornødenheder.

Tabel 1: Finansiering af ydelser. Tabellen indeholder ikke 'ved ikke' besvarelser og 'ydelsen er ikke relevant for det anbragte barn'

Hvordan finansieres følgende ydelser?	Dækkes af beløb modtaget til kost, logi og daglige fornødenheder	Dækkes som tilskud til engangsudgift/løbende udgift/tillægsydelse	Antal besvarelser
Brillor og kontaktlinser	20 %	80 %	263
Frisør	100 %	0 %	1034
Legetøj	99 %	1 %	948
Foreningskontingenter (1. kontingent)	70 %	30 %	932
Foreningskontingenter (2. kontingent)	81 %	19 %	764
Udstyr til sport og friluftsliv (1. fritidsaktivitet)	89 %	11 %	922
Udstyr til sport og friluftsliv (2. fritidsaktivitet)	94 %	6 %	796
Forlystelser	95 %	5 %	1056
Cykler	45 %	55 %	979
Transport	50 %	50 %	1052
Computer/mobiltelefon	90 %	10 %	781
Udgifter til særlig behandling (fx fysioterapeut)	40 %	60 %	493
Særlige udgifter til plejebarnets medicin	36 %	64 %	565

Familieplejerne er udover finansieringen af ydelserne også blevet spurgt om, hvorvidt de har oplevet ændringer i finansieringen af ydelser indenfor de seneste to år.

Af tabel 2 fremgår besvarelserne på, hvorvidt familieplejerne har oplevet ændringer i finansieringen. Det er tydeligt, at der i langt størstedelen af anbringelserne, ikke er sket nogen æn-

dring i finansieringen indenfor de seneste to år. På alle udgiftsposterne svarer familieplejerne således for 83 % af anbringelserne eller derover, at der ingen ændring har været.

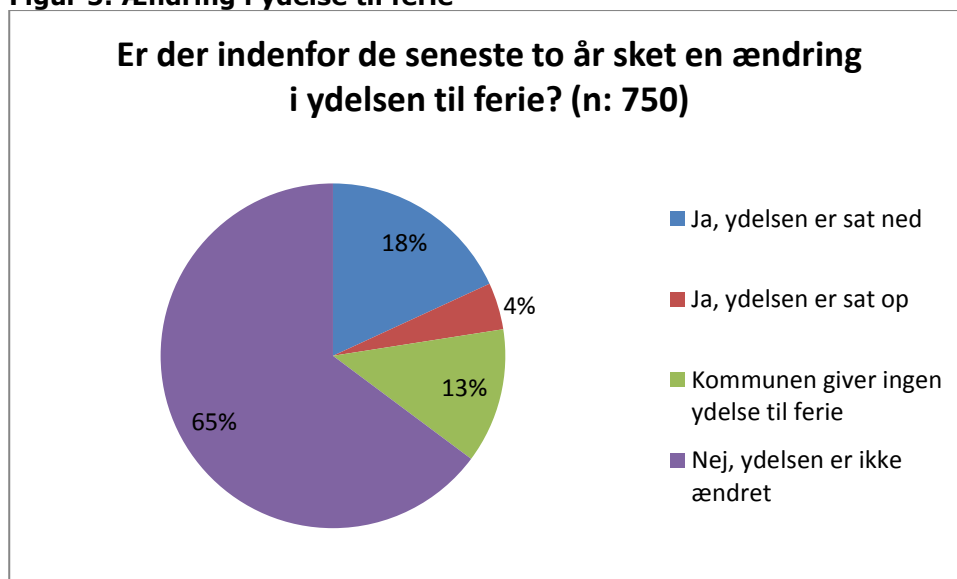
Det er samtidig bemærkelsesværdigt, at i de anbringelser, hvor man har oplevet ændringer, er der i de fleste tilfælde sket en udvikling mod, at udgiften skal dækkes af beløbet til kost, logi og daglige fornødenheder frem for som tilskud til engangsudgifter. Dette gør sig gældende for alle udgiftsposter. Særligt for foreningskontingenter og udstyr til friluftsliv er der sket en ændring i finansieringen mod, at ydelsen i højere grad skal dækkes af beløbet til kost, logi og daglige fornødenheder.

Table 2: Ændring i finansiering af ydelser indenfor de seneste to år. Svarkategorierne 'Ved ikke', 'plejebarnet er anbragt indenfor de seneste to år', 'Ydelsen er ikke relevant for det anbragte barn' og 'ydelsen har ikke tidligere været relevant' er ikke inddraget i tabellen

Er der indenfor de seneste to år sket en ændring i finansieringen af følgende ydelser?	Ja, ydelsen dækkes nu af beløbet til kost og logi, men blev førhen dækket som engangsudgift	Ja, ydelsen dækkes nu som tilskud til engangsudgifter, men blev før dækket af ydelsen til kost og logi	Nej	Antal besvarelser
Briller og kontaktlinser	3 %	2 %	95 %	570
Frisør	4 %	1 %	95 %	921
Legetøj	6 %	0 %	94 %	892
Foreningskontingenter (1. kontingent)	16 %	1 %	83 %	893
Foreningskontingenter (2. kontingent)	15 %	1 %	84 %	828
Udstyr til sport og friluftsliv (1. fritidsaktivitet)	15 %	0 %	85 %	875
Udstyr til sport og friluftsliv (2. fritidsaktivitet)	14 %	0 %	86 %	822
Forlystelser	10 %	0 %	90 %	924
Cykler	11 %	3 %	86 %	899
Transport	11 %	2 %	86 %	928
Computer/mobiltelefon	11 %	1 %	89 %	819
Udgifter til særlig behandling (fx fysioterapeut)	5 %	2 %	93 %	694
Særlige udgifter til plejebarnets medicin	7 %	3 %	91 %	748

Nogle kommuner yder økonomisk støtte til ferie for det anbragte barn. Familieplejerne er blevet spurgt om, hvorvidt de har oplevet en ændring i ydelsen til ferie de seneste to år. 65 % af familieplejerne svarer, at der ikke sket nogen ændring i ydelsen, 18 % svarer, at ydelsen er sat ned, 4 % svarer at ydelsen er sat op, mens der i 13 % ikke gives ydelse til ferie.

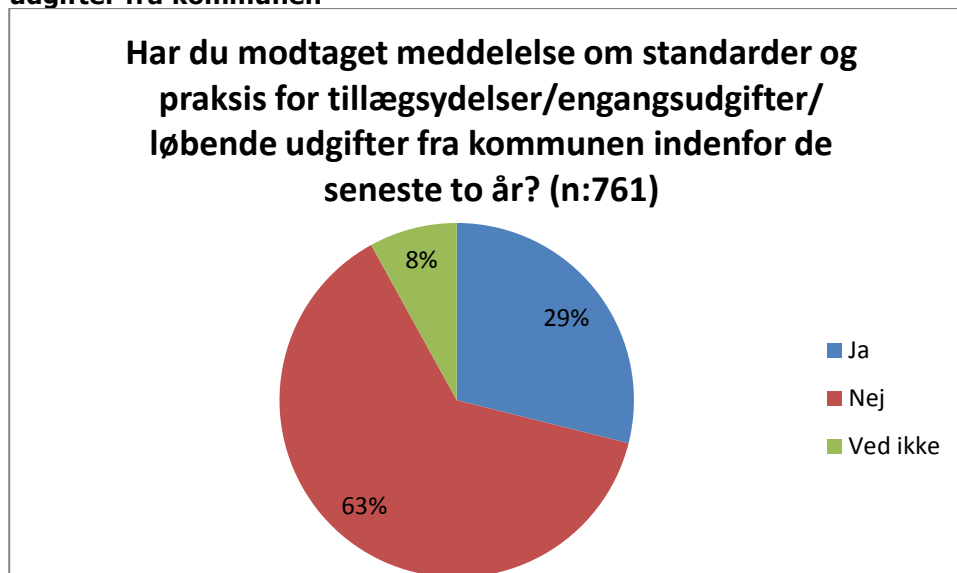
Figur 5: Ændring i ydelse til ferie

Endeligt er familieplejerne blevet spurgt om, hvorvidt de har modtaget meddelelse om standarder og praksis for tillægsydelse/engangsudgifter/løbende udgifter fra kommunen indenfor de seneste to år.

63 % af familieplejerne har ikke modtaget en sådan standardisering, 29 % har modtaget en standardisering og 8 % ved ikke.

Figur 6: Meddelelse om standarder og praksis for tillægsydelse/engangsudgifter/løbende udgifter fra kommunen

Metode for undersøgelsen

Information, der ligger til grund for rapporten, er tilvejebragt ved en elektronisk spørgeskemaundersøgelse. Spørgeskemaet indeholder 20 spørgsmål, som alle respondenter blev stillet. De respondenter, der har flere end et anbragt plejebarn, har yderligere fået stillet 11 spørgsmål per anbragt plejebarn. For en respondent med tre anbragte plejebørn omfatter spørgeskemaet således 42 spørgsmål.

Deltagere

Målgruppen for undersøgelsen er medlemmer af Socialpædagogernes Landsforbund, der arbejder som familieplejere. Det elektroniske spørgeskema er udsendt til 1.616 mailadresser. Mailadresserne stammer fra Socialpædagogernes medlemsarkiv over medlemmerne indenfor det givne arbejdspladsområde. Gruppen af familieplejere i Socialpædagogernes Landsforbund tæller 2.041 medlemmer, hvoraf 425 ikke har opgivet deres mailadresse.

Udsendelse

Det elektroniske spørgeskema blev udsendt til de 1.616 mailadresser den 11. oktober 2013. 38 mailadresser viste sig at være fejlbehæftede og er derfor udgået af undersøgelsen. Herudover har 29 respondenter gjort opmærksom på, at de ikke længere er familieplejere, og disse er derfor også udgået af undersøgelsen. Undersøgelsen består altså af 1.549 mulige respondenter. Undersøgelsen blev lukket den 22. oktober.

Besvarelser

955 respondenter har påbegyndt besvarelsen af spørgeskemaet og heraf har 834 respondenter gennemført. Det betyder, at undersøgelsens svarprocent på færdiggjorte besvarelser er 54 % i forhold til det teoretisk mulige antal respondenter (1.549). Det er udelukkende de færdiggjorte besvarelser, der er behandlet i rapporten.

Frafald

Figur 7 viser den geografiske fordeling af undersøgelsens respondenter og den geografiske fordeling af den samlede gruppe af familieplejere i SL. Undersøgelsen har en mindre overrepræsentation af familieplejere fra Lillebælt og en mindre underrepræsentation af familieplejere fra Nordjylland. Herudover er der stort set ingen afgivelser.

Figur 7: Kredsfordeling af respondenter og population

